

Magyar családpolitikai folyamatok a Családvédelmi Akcióterv 2019. szeptember végén rendelkezésre álló eredményeinek tükrében

Betekintő

A 2010 utáni család- és népesedéspolitika fő célja a népességfogyás ütemének mérséklése, a pronatalista célok határozott követése, így a népességfogyás hosszabb távon történő megfékezése a népesség fenntartható pályára állításával, ami úgy érhető el, ha az érintettek számára a támogatások hosszú távon tervezhetőek, kiszámíthatók és stabilak.

A 2010 óta folytatott családpolitika komoly eredménye a teljes termékenységi ráta (TTA) jelentős növekedése mellett, hogy a termékeny korú női népesség ilyen nagyarányú csökkenése mellett a születésszámot gyakorlatilag sikerült fenntartani a 90 ezres szinten.

A Családvédelmi Akcióterv hét intézkedése további ösztönzést jelent a gyermekvállaláshoz. Az újonnan bevezetett intézkedések közül az első három hónapban a babaváró támogatás iránt volt a legjelentősebb az érdeklődés.

A 2019. júliusában született gyermekek harmada után vettek fel babaváró támogatást.

A babaváró támogatást igénylők több mint 80 százaléka a 10 milliós összeget igényelte.

A nagycsaládosok autóvásárlási támogatását az első két hétben igényelték a legtöbben.

BEVEZETÉS

A 2010 utáni család- és népesedéspolitika fő célja a népességfogyás ütemének mérséklése a pronatalista szempontok határozott érvényesítésével.

A pronatalista megközelítés a hangsúlyt a születésszám alakulására helyezi. 2016 óta, 2018-ig az elmúlt két évtized legmagasabb termékenységi értékei (1,49) figyelhetők meg hazánkban. E pozitív tendencia mértékét azonban nem szabad túlértékelni, több okból kifolyólag. A teljes termékenységi arányszámnak ugyanis meg kellene haladnia a 2,0-s értéket ahhoz, hogy egy népesség újratermelje magát. A kormány demográfiai célja, hogy 2030-ig elérje a népesség repro-

dukcióját biztosító 2,1-es termékenységi szintet, ezáltal hosszabb távon, az évszázad közepére megvalósuljon a népességfogyás megállítása, melyre 1981 óta nem volt példa. A kitűzött célok úgy érhetőek el, ha az érintettek számára a meglévő hazai támogatások hosszú távon tervezhetőek, kiszámíthatók és stabilak maradnak, illetve ha – a gyermekvállalás előtti akadályok fokozatos lebontásának köszönhetően – minden gyermekvállalás előtt álló pár számára elérhetővé válnak. A demográfiai célok eléréséhez 2019. július 1-től újabb családpolitikai (családvédelmi) intézkedéseket vezettek be a Családvédelmi Akcióterv keretében.

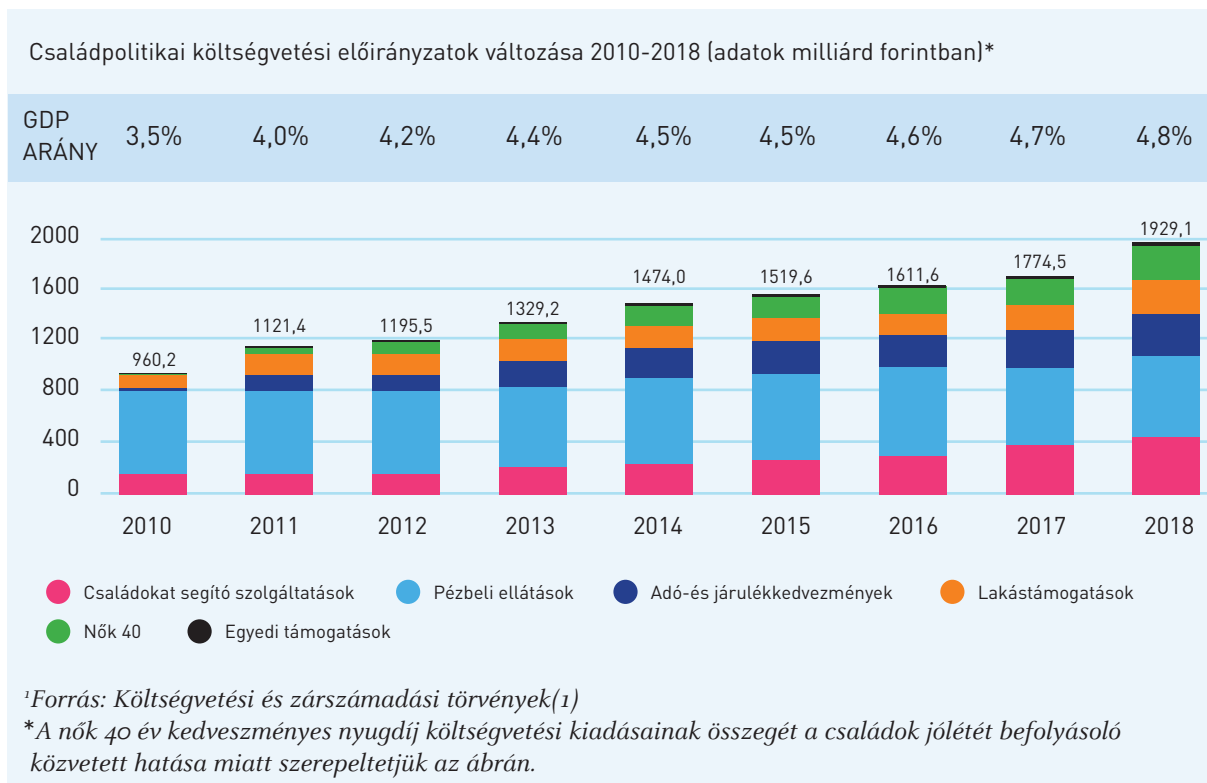
CSALÁDPOLITIKAI FOLYAMATOK MAGYARORSZÁGON

Már a 20. század második felétől kezdve foglalkoztatta a népesedés- és családpolitikával foglalkozó döntéshozókat az alacsony gyermekvállalási kedv növelésének kérdése. Megoldásként a szakpolitikai irányzatok gyakori motívuma a különböző juttatások bevezetésében nyilvánult meg.

A népesedés- és családpolitikai célok támogatása egyrészt alanyi jogon járó (univerzális) juttatások, másrészt munkavégzéshez köthető kedvezmények révén valósul meg. Jelenleg a pénzbeli ellátások közül még mindig a családi pótlék éri el – univerzális, a jövedelmi helyzetre, munkaviszonyra való tekintet nélkül járó jellege miatt – a legtöbb családot.

Hosszú időn keresztül ez volt a családpolitika legmeghatározóbb eleme, a családügyi kiadások legmeghatározóbb támogatása az igénybe vevők magas száma miatt. Fontos azonban megjegyezni, hogy a 2011 óta jelentősen kibővített családi adókedvezményt – 2014-től kiegészítve a járulékkedvezménnyel – már a családok 93 százaléka¹ igénybe veszi, és 2018 volt az első olyan év, amikor a központi költségvetésből már magasabb összeg – a Pénzügyminisztérium adatai szerint 312,5 milliárd Ft² – került a családokhoz adó- és járulékkedvezmények formájában, mint a családi pótlék révén (307,7 milliárd Ft – forrás: KSH 2019).

1. ábra: (forrás: Vida 2019: 7, 2. ábra)

¹Forrás: PM, 2018-as adatok alapján.

²<https://ado.hu/ado/jovore-380-milliard-forintrol-mond-le-a-koltsegvetes-a-csaladi-ado-es-jarulekkedvezmeny-miatt/> (letöltés ideje: 2019. november 14.)

A 2010 utáni család- és népesedéspolitika fő célja a népességfogyás ütemének mérséklése, a pronatalista célok határozott követése, így a népességfogyás hosszabb távon történő megfékezése a népesség fenntartható pályára állításával. Mindezen kitűzött célok úgy érhetők el, ha az érintettek számára a támogatások hosszú távon tervezhetők, kiszámíthatók és stabilak. Fontos, és kifejezett kormányzati cél a családok megerősítése és az ország demográfiai helyzetének javítása, elsősorban a gyermekvállalási szándékok támogatásával. A kormányzat részéről továbbá „mind törvényben, mind a mindennapi retorikában erőteljes hangsúlyt kap a házasság és a családi értékek, a családbarát szemlélet támogatása is” (Makay 2018: 85).

2018 áprilisa óta a kormányzat azon szándékát is kinyilvánította, hogy a demográfiai súlypont meghatározó szerepet kap a 2022-ig tartó kormányzati időszakban. Ezen elv érvényesül a 2019 júliusában elindított családvédelmi akcióterv első elemeiben és a 2020. januártól bevezetendő újabb intézkedésekben is.

A kormány meghatározó demográfiai célja, hogy 2030-ig elérje illetve megközelítse és szinten tartsa a fenntarthatóságot, vagyis a népesség reprodukcióját biztosító 2,1-es termékenységi szintet, ezáltal hosszabb távon, az évszázad közepére megálljon a népességfogyás, melyre 1981 óta nem volt példa.

A „magyar modell” alapja a belső erőfor-

rásokra való támaszkodás, vagyis a magyar családok támogatása abban, hogy ténylegesen annyi gyermeket tudjanak vállalni, amennyit szeretnének. A 2016-os Magyar Ifjúságkutatásban „azok, akik választ tudtak adni arra a kérdésre, hogy összesen hány gyermeket szeretnének vállalni (a 15–29 évesek 77 százaléka), átlagosan 1,7 gyermeket terveznek” (Székely–Szabó 2018: 15), illetve az OECD 2011-es felmérése (OECD 2011) szerint Magyarországon a vágyott gyermekszám mind a 15–64 éves férfiak (2,12), mind az ilyen korú nők (2,09) körében eléri a reprodukciót biztosító 2,1-es szintet. Bár a korábbi évtizedekben meg nem született gyermekek száma nem pótolható vissza (és a népesebb generációk halálozása nem kerülhető el), egy sikeres pronatalista politikával hosszabb távon mérsékelhető a népességfogyás.

A népesedési mutatók alakulása az utóbbi években a családpolitikai intézkedések hatására

A KSH népmozgalmi adatai szerint a 2010–2018 közötti időszakban a teljes termékenységi ráta (TTA) több mint ötödével, 1,25-ről 1,49-re nőtt. Az élveszületések száma 0,6 százalékkal csökkent ebben az időszakban. Annak ellenére tehát, hogy hetedével csökkent a termékeny korú nők száma, és a születések száma mérsékeltebben csökkent, a termékenységi arányszám még így is növekedni tudott.

1. táblázat: A 2010. és 2018. évi demográfiai adatok összehasonlítása (forrás: KSH)

	2010	2018)	Változás%
Népességszám	10 014 324	9 778 371	–2,4%
Élveszületések száma	90 335	89 807	–0,6%
Teljes termékenységi arányszám	1,25	1,49	19,2%
Terhességmegszakítások száma	40 449	26 941	–33,4%

	2010	2018)	Változás%
Házasságkötések száma	35 520	50 828	43,1%
Válások száma	23 873	18 495	-22,5%
Női munkavállalók aránya (15–64 év)	50,2%	62,3%	+12,1 százalékpont

2016 óta az elmúlt két évtized legmagasabb termékenységi értékei (1,49) figyelhetők meg hazánkban. „E pozitív tendencia mértékét azonban nem szabad túlbecsülni. A TTA értékének ugyanis meg kellene haladnia a kettőt ahhoz, hogy egy népesség újratermelje magát, így tehát az elmúlt évek növekedése csak mintegy harmadával csökkentette azt a hiányt, amely a legalacsonyabb megfigyelt termékenység és az önreprodukciós mérték között van. (A teljes termékenységi arányszám Magyarországon utoljára 1974 és 1979 között haladta meg a kettes értéket.)” (Kapitány–Spéder, 2018: 49)

A 2010 óta folytatott családpolitika komoly eredménye már az is – amit kevésbé szoktak kiemelni –, hogy a termékeny korú női népesség ilyen nagyarányú csökkenése mellett a születésszámot gyakorlatilag sikerült fenntartani a 90 ezres szinten. Ahhoz azonban, hogy komoly termékenységnövekedés induljon el, fokozatosan emelkednie kellene a születésszámnak is, hiszen amennyiben a következő években is stagnálni fog az élveszületések száma, – bár némileg még ennek ellenére is emelkedhet a termékenységi mutató – a 2030-ra kitűzött 2,1-es arányszám nem érhető el. A markánsabb születésszámemelkedéshez pedig egyrészt a meglévő családtámogatások kiszámíthatóságának

biztosítása, másrészt pedig újabb célzott pronatalista intézkedések szükségesek. Ez utóbbihoz a családok valós és speciális igényeire reflektáló támogatások, ösztönzők, esetleg szolgáltatások, illetve a gyermekvállalás akadályainak fokozatos lebontása szükséges, úgy az egészségügyi, mint a szociális vagy anyagi, illetve lakhatási stb. nehézségek vonatkozásában.

A halálozások számának kismértékű további emelkedése és az élveszületések számának kismértékű csökkenése továbbra is az évi 40 ezer fő körül konzerválta a természetes népességfogyás ütemét. Kivételt képez e trend alól a 2016-os év, amikor a halálozások száma a korábbi évekhez képest alacsonyabb volt (127 053) és a születésszám is a 2010 óta tartó családpolitikában mért csúcsot érte el (93 063 gyermek), így a népességfogyás mértéke „mindössze” 34 ezer fő volt.

2018-ban 43 százalékkal több házasságot kötöttek, és 22,5 százalékkal kevesebben váltak el, mint 2010-ben. A 15–64 éves nők foglalkoztatási rátája 2018-ban 62,3 százalék volt. Ez a 2010. évi 50,2 százalékhoz képest 12,1 százalékpontos javulást jelent. A 3 éven aluli gyermeket nevelő 25–49 éves nők foglalkoztatási rátája a 2010. évi 12,4 százalékról 2018-ra 15,4 százalékra emelkedett.

A 2018-AS NEMZETI KONZULTÁCIÓ EREDMÉNYE: A CSALÁDVÉDELMI AKCIÓTERV

2018 novemberében és decemberében zajlott le a családok védelméről szóló nemzeti konzultáció³, mely a felnőtt korú népesség számára kiküldött papíralapú, illetve online is kitölthető konzultációs íveken történt. A konzultációból levont következtetések eredményeként 2019. február 10-i évértékelő beszédében

a miniszterelnök hétpontos „családvédelmi akcióttervet” jelentett be azzal a céllal, hogy az intézkedések várhatóan további ösztönzött jelentsenek a gyermekvállaláshoz, több segítséget nyújtsanak a gyermekes családok megélhetéséhez, otthonteremtéséhez.

Az intézkedés főbb elemei:

1. Fiatal házások gyermekvállalási támogatása (babaváró támogatás)

2019. július 1-től minden házaspár, amelyben a feleség 40 évnél nem idősebb, és legalább az egyik házastárs első házasságában él, maximum 10 millió Ft kamatmentes, szabad felhasználású kölcsönt igényelhet a bankfiókokban. A hitel törlesztőrészelete legfeljebb havi 50 ezer Ft, futamideje 20 év. Amennyiben a házaspár gyermeket vállal, akkor az első gyermek érkezésekor 3 évig szünetel a kölcsön törlesztése, a második gyermeknél újabb 3 évig nem kell törleszteni, és a fennálló tartozás 30 százalékát elengedik, a harmadik gyermeknél pedig a teljes fennmaradó összeg törlesztésre kerül. (A gyermekszámba csak a hitelkérelem benyújtását követően született gyermekek számítanak be.) A programba 3,5 éves időtartam alatt, 2022. december 31-ig lehet belépni.

A folyósított kölcsönökre az állam kezességet vállal, továbbá a kamattámogatást és a gyermekvállalás utáni jóváírást megtéríti a bankoknak.

2. Kamattámogatott lakáscélú kölcsön kiterjesztése a használt lakásvásárlásra (a CSOK kiterjesztése)

A 2019. július 1. előtt csak új lakás építésére vagy vásárlására – a CSOK mellett – felvehető, legfeljebb 3 százalékos kamatozású, 2 gyermekre 10 millió, 3 gyermekre 15 millió Ft összegű kedvezményes hitelt 2019. július 1-től használt lakás vásárlására is lehet igényelni.

3. Jelzáloghitelekhez nyújtott támogatás bővítése

Szintén július 1-től a harmadik vagy további gyermekek vállalása esetén a lakáshitel-tartozásokhoz nyújtott 1-1 millió Ft jóváírás lehetőségét kiterjesztette a kormány a második gyermeküket szülő családokra is (1 millió Ft összegben), a harmadik gyermek vállalása esetén pedig 4 millió Ft-ra emelték az összeget (a további élveszületések esetén ezután is 1-1 millió Ft jár).

4. A négy- vagy többgyermekes anyák személyijövedelemadó-mentessége

2020. január 1-től minden anya, aki jelenleg legalább 4 gyermeket nevel, vagy élete során

³ <https://nemzetikonzultacio.kormany.hu/eredmenyek.pdf> (letöltés ideje: 2019. november 11.)

4 vagy több gyermeket felnevelt, a nyugdíjba vonulásig teljesen mentesül a 15 százalékos személyi jövedelemadó megfizetése alól. Az adómentesség a kereső tevékenységből származó jövedelemre vonatkozik.

5. Nagycsaládosok autóvásárlási programja
2019. július 1-től a 3 vagy többgyermekes családok legalább 7 üléses új személygépkocsi vásárlásához 2,5 millió Ft (de legfeljebb a vételár 50 százalékanak megfelelő) támogatást igényelhetnek a Magyar Államkincstártól 2022. december 31-ig.

6. Bölcsődefejlesztési program

A 49 ezer bölcsődei férőhelyet már 2019 év végéig 60 ezerre, 2022-re pedig 70 ezerre

bővíti a kormány, azaz összesen közel 20 ezer új férőhelyet hoznak létre annak érdekében, hogy minden kisgyermekes szülő, aki szeretné, bölcsődében tudja elhelyezni gyermekét.

7. Nagyszülői GYED bevezetése

2020. január 1-től a még nem nyugdíjas nagyszülők a GYES-hez hasonlóan GYED-re is jogosulttá válhatnak, ha a dolgozó szülő(k) helyett vállalják, hogy unokájukat otthonukban gondozzák, nevelik. Ilyen esetben tehát a szülő helyett a nagyszülőt illeti meg a GYED, hogy ezzel is ösztönözze őket az unokáik felügyeletében való aktívabb részvételre s ezzel a szülők tehermentesítésére.

A CSALÁDVÉDELMI AKCIÓTERV INTÉZKEDÉSEINEK FŐBB IRÁNYAI

2. táblázat: A Családvédelmi akcióterv főbb irányai

	Babaváró támogatás	Nagycsaládos autóvásárlás támogatása	CSOK-bővítés használt lakásokra	Jelzálog-hitel-elengedés bővítése	SZJA-mentesség 4 gyermekes anyák számára	Bölcsődefejlesztés	Nagyszülői GYED
A bevezetés ideje	2019. július 1.	2019. július 1.	2019. július 1.	2019. július 1.	2020. január 1.	2020. január 1.	2020. január 1.
Születésszám-ösztönzés vagy meglévő gyermekek utáni állami elismerés?	Ösztönző	Ösztönző és elismerő	Ösztönző és elismerő	Ösztönző	Ösztönző és elismerő	Ösztönző és elismerő	Elismerő (közvetve ösztönző)
Van-e életkori korlát?	Igen (mindkét házastársnak 18 év alás, nőknél 40 év felső)	Nem	Részből (jövőbeni gyermekvállalásnál 40 év a felső korhatár)	Nem	Nem	Nem	Nem

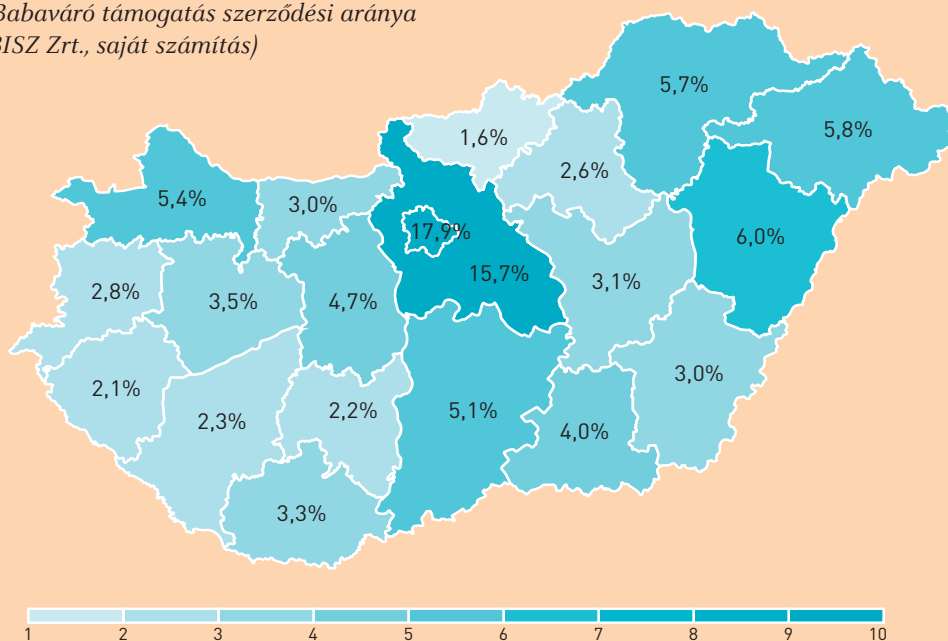
	Babaváró támogatás	Nagycsaládos autóvásárlás támogatása	CSOK-bővítés használt lakásokra	Jelzálog-hitel-	SZJA-mentesség 4 gyermekes anyák számára	Bölcsőde-fejlesztés	Nagyszülői GYED
Munka-viszonyhoz kötött?	Igen	Nem	Igen	Közvetlenül nem	Igen	Igen	Igen
Generációk között együttműködés	Részből (közvetlenül)	Nem	Részből (közvetlenül)	Nem	Igen	Nem	Igen

A 2019. JÚLIUS 1-JÉN BEVEZETETT INTÉZKEDÉSEK ELSŐ HÁROM HÓNAPJÁNAK FŐBB EREDMÉNYEI (2019. SZEPTEMBER 30-IG)

A babaváró támogatást összesen 38 074-en igényelték, ebből 27 259 szerződést kötöttek meg. A megkötött szerződések 87 százalékában a maximális összeget (10 millió forintot), 6-6 százalékban 8–10 millió, illetve 5–8 millió forintot, míg 2 százalékban pedig kevesebb mint 5 millió forintos támogatást jelentett a fiatal családoknak. (Arról még nem áll rendelkezésre adat, hogy az igénylők koréves megoszlása hogyan alakult.) Az összesített szerződéses összeg 262,3 milliárd Ft, az átl-

gosan felvett kölcsön összeg 9,62 millió Ft volt. A babaváró támogatást - célja szerint - két csoportra oszthatjuk: szabadfelhasználású és hitelkiváltó támogatás. A támogatást elsősorban szabad felhasználású hitelként igényelték a jogosultak, lakáskölcsön kiváltását kisebb arányban jelölték meg (forrás: MÁK). A szabadfelhasználású támogatást az országban legtöbben Budapesten, illetve Pest megyében és Fejér megyében vették igénybe, míg legkevesebben Békés, Vas és Zala megyében.

2. ábra: Babaváró támogatás szerződési aránya
(forrás: BISZ Zrt., saját számítás)

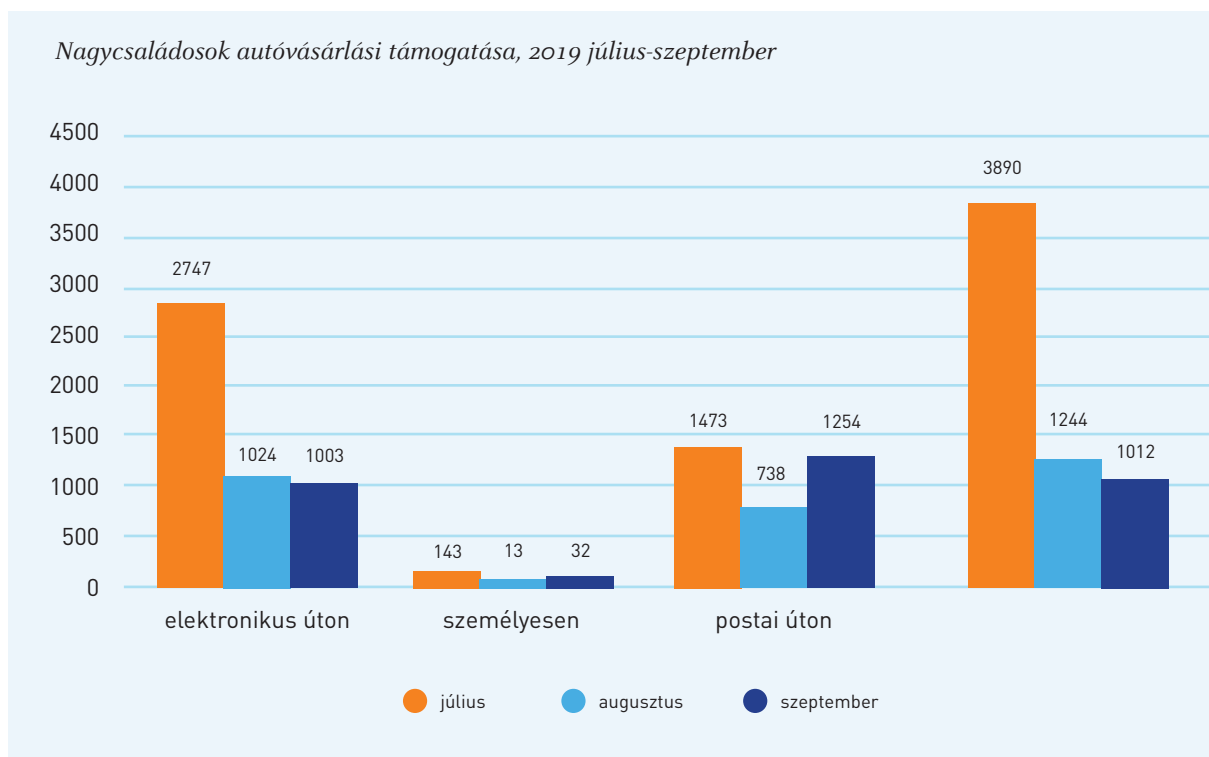
A babaváró támogatást a legtöbben az OTP Bank Nyrt.-nél igényelték, majd az Erste Bank Zrt. és a K&H Bank Zrt. volt a második és a harmadik legnépszerűbb pénzintézet.

Nagycsaládosok autóvásárlási támogatása

A nagycsaládos autóvásárlási támogatásra (NCSA) az első három hónapban összesen 14 567 beadott kérelem érkezett elektronikus,

postai vagy személyes úton, illetve a kormányablakokon keresztül.

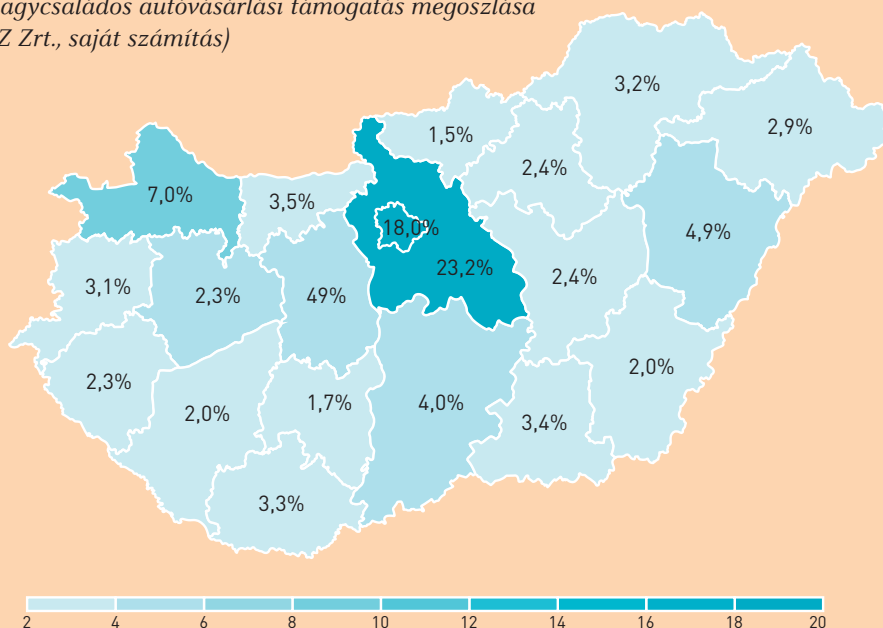
Az első hónaphoz képest, augusztusban és szeptemberben kisebb volt az érdeklődés, kevesebb kérelem érkezett. Júliusban rendkívül sokan érdeklődtek az autóvásárlási kedvezmény iránt, hiszen közel 8300 kérelmet adtak be. A következő két hónapban 3000 körül volt az igénylők száma. Legtöbben a kormányablakoknál adták be a kérelmüket, de emellett igen magas volt az elektronikus és a postai úton benyújtott kérelmek száma is.

A folyósított támogatások összegénél figyelhető meg, hogy habár júliusban sokkal több autóvásárlási kérelem érkezett, mint augusztusban és szeptemberben, mégis a későbbi hónapokban folyósították a nagyobb összegeket, mely a feldolgozási időnek tulajdonítható. A folyósított támogatások összege szeptemberre több mint ötszörösére emelkedett emiatt.

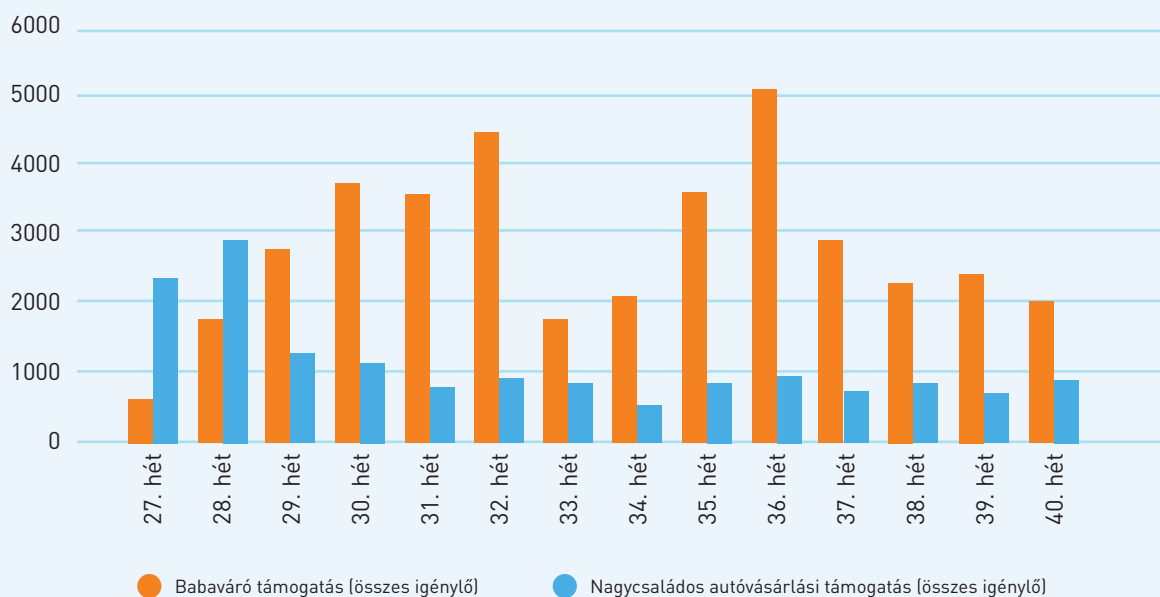
Szeptember 30-ig 1291 adásvételi szerződést kötöttek meg, ezek közül a legnépszerűbb típusok a Dacia Lodgy (26%), az Opel Zafira (11%), a Skoda Kodiaq (9%), a Citroen C4 Space Tourer (5%) és a Ford S-Max (5%) voltak. A tényleges támogatást 646 esetben folyósították, melynek teljes összege 1,59 milliárd Ft volt, igénylőnként átlagosan 2,47 millió Ft (forrás: MÁK).

3. ábra: A nagycsaládos autóvásárlási támogatás megoszlása
(forrás: BISZ Zrt., saját számítás)

A babaváró támogatás és a nagycsaládos autóvásárlási támogatás iránt érdeklődő igénylők 2019. július 1. és szeptember 30. között (heti bontásban)

4. ábra: A babaváró támogatás és az NCSA-támogatás iránti érdeklődés
(forrás: MÁK, saját számítás)

JELZÁLOGHITEL-CSÖKKENTÉS

A jelzáloghitel-csökkentés az előző két intézkedéssel szemben már egy meglévő családtámogatási forma volt, amelyet 2018. január 1-jén vezettek be, ennek bővítésére került sor 2019. július 1-től. Ettől az időponttól összesen 4196 db kérelmet nyújtottak be, ami a bevezetés óta benyújtott kérelmek 47 százaléka. Tehát az adatokból látható, hogy az intézkedés kibővítése iránt komoly volt az érdeklődés, hiszen a bevezetés óta eltelt három hónapban közel annyi igénylés érkezett, mint a megelőző másfél év alatt. A támogató határozatokban átlagosan 1,35 millió Ft-ot ítéltek meg (forrás: PM).

A használt lakás támogatására kiterjesztett családi otthonteremtési kedvezményre 3152 kölcsönkérelem érkezett szeptember 30-ig, összesen 27,4 milliárd Ft összeg-

ben. Érdekességként a kétgyermekesek kölcsönkérelmének számát érdemes kiemelni, mely 1832 kérelmet tartalmazott 15,3 milliárd Ft összegben (forrás: PM).

Babaváró támogatás és a támogatáshoz köthetően becsült gyermekszámok

Az újonnan bevezetett intézkedések közül az első három hónapban – a MÁK adatai alapján – a babaváró támogatás iránt volt a legjelentősebb az érdeklődés, szeptember 30-ig összesen 27 259 szerződést kötöttek. A BISZ Zrt. adatai alapján pedig összesen 26 386 szerződést regisztráltak. A szerződések száma a két adatbázis eltérő adminisztratív és rögzítési módszerei miatt mutat különbséget.

3. táblázat: Babaváró támogatási szerződések (forrás: BISZ Zrt., saját számítás)

Szerződés összege (kategóriák)	Fennálló tőketartozás összege (Ft)	Szerződés (db)	Gyermekszám (becsült fő)
5 millió Ft alatt	1 836 522 362	522	28
5-8 millió Ft között	9 018 806 109	1437	119
8-10 millió Ft között	14 200 521 225	1554	102
10 millió Ft	227 352 712 032	22873	2464
Összesen	252 408 561 728	26386	2711

Az összesített szerződéses összeg a babaváró támogatás esetében 253,9 milliárd Ft, az átlagosan felvett összeg 9,5 millió Ft. A szeptember végi adatokat tekintve a fennálló tőketartozás összege 252,4 milliárd Ft volt.

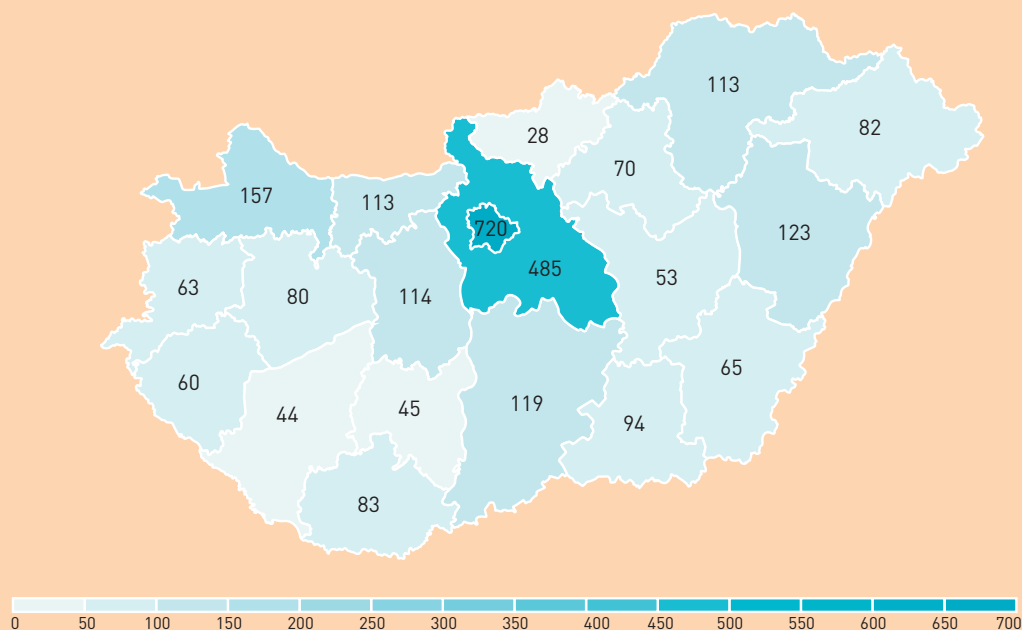
A 26 386 szerződésből 10-nek lezárt, 2657-nek pedig szüneteltetett a státusza. A szüne-

teltetések számát vizsgálva meg tudjuk becsülni, hogy mennyi igénylőt érintett eddig a babaváró támogatás. Összességében azt lehet elmondani, hogy a megkötött szerződések 10,1 százalékánál már vagy megszületett a gyermek, vagy pedig 12 hétnél idősebb a magzat. (A Magyar Állam-

A kapott adatbázisban még nincs mulasztásra vonatkozó adat. Ennek magyarázata, hogy még nagyon friss a támogatás, 3 hónap távlatában még nincsenek olyan családok, amelyeknek problémát jelentene a törlesztés. A KSH – 2019. szeptember 26-án megjelent – a 2019. január–júliusi időszakot felölelő gyorstájékoztatója szerint 2019. júliusban 8341 gyermek jött világra, 55 újszülöt-

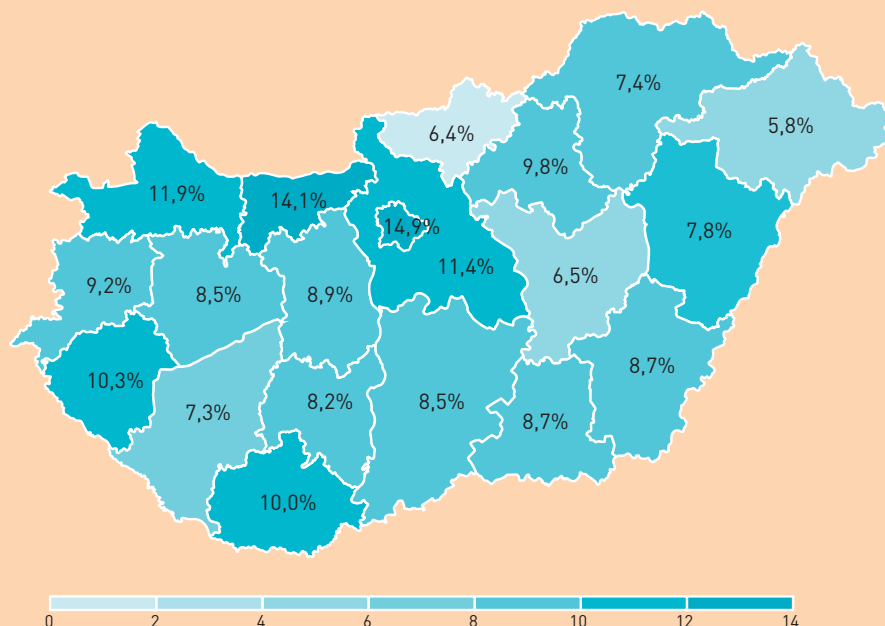
tel, azaz 0,7 százalékkal több, mint 2018 júliusában.⁴ Becslések szerint a BISZ Zrt. adatállományából a júliusban már megszületett vagy a várandósság betöltött 12. hete szerint már szüneteltetett szerződések – július 1. és szeptember 30. között – 2711 gyermeket jelentett. Az ikrek aránya a három havi adatokban az országos aránnyal nagyrészt megegyezik, tehát a születések kb. 2-3 százalékát teszi ki, ami az adminisztratív adatokban is reprezentatívan jelenik meg.

5. ábra: Babaváró támogatás és gyermekszám
(forrás: BISZ Zrt., saját számítás)

⁴ KSH: Népmozgalom gyorstájékoztató, 2019. január–július. <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/nep1907> (letöltés ideje: 2019. november 20.)

6. ábra: A megkötött szerződésekből a már megszületett gyermekek aránya megyénként
(forrás: BISZ Zrt., saját számítás)

A rendelkezésre álló adatokból jelenleg nem tudjuk megállapítani, hogy – a 18–40 évesek közül – mely korosztály teszi ki az igénylők nagyobb részét.

A babaváró támogatáshoz kötődő szerződések területi megoszlása

Mind a szerződések számát, mind összegét tekintve Budapest és Pest megye áll az élen. Budapesten 47,4 milliárd Ft, Pest megyében 41,2 milliárd Ft a megkötött szerződések

szerinti összeg. Mindez a fővárosban 4829, Pest megyében pedig 4250 szerződést jelentett. Nagyságrendileg az ország központi régiója messze kiemelkedik a többi megye közül, a teljes állomány 34,4 százalékát teszi ki. A magas igénylési arány mögött több tényező állhat, adódhat ez például a főváros és vonzáskörzete demográfiai – több fiatal család – és gazdasági adottságaiból, de hozzájárulhatnak a magasabb lakásárak is, amelyek miatt többen szorulnak hitelre.⁵ Az adatokból kitűnik, hogy a szerződések számának nagy eltérése mellett minden

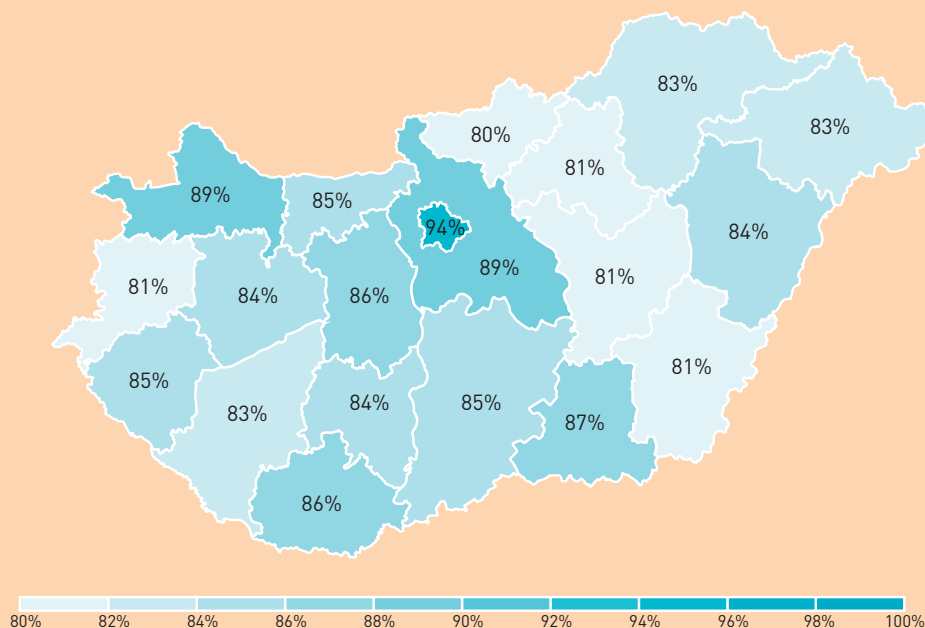
⁵ Megjegyzés: A babaváró támogatás felhasználási céljáról a MÁK napi adatai alapján az a kép rajzolódik ki, hogy hitelkiváltásra a támogatás mintegy 3-4%-át használják fel az igénylő családok, míg túlnyomórészt, tehát 96-97 százalékban szabad felhasználású célt jelöltek meg, mindez azonban nem zárja ki azt, hogy a szabad felhasználás keretében például jelzáloghitelt vagy korábban megkötött szabad felhasználású kölcsönt váltsanak ki vagy előtörlesszenek.

megyében ugyanaz a tendencia rajzolódik ki: a babaváró támogatást igénylők több, mint 80 százaléka a 10 milliós összeget igényelte. Ezt a tendenciát az MNB is publikálta a 2019 szeptemberében a hitelezési folyamatokról közölt elemzésében (MNB 2019), és több releváns megállapítást is tett a Családvédelmi Akcióterv szempontjából.

Az MNB a hitelintézetek munkatársaival készített interjúi alapján júliusban élénk kereslet mutatkozott a babaváró támogatás iránt, melynek alakulását a későbbiekben érdemes figyelemmel követni. A bankok nem számítottak arra az első visszajelzések

alapján, hogy a babaváró támogatás jelentős kiszorító hatással bírna a lakáshitelek esetében az új kibocsátásban vagy a már fennálló állományban, ugyanakkor a személyi kölcsönök esetében várnak némi helyettesítési hatást. Az MNB elemzésével teljesen összhangban van a BISZ Zrt. megyei adataiból kirajzolódó kép is, mely azt mutatja, hogy a magasabb gazdasági súllyal, illetve jövedelmi, foglalkoztatási mutatókkal rendelkező megyékben az országos átlagnál magasabb a legmagasabb összeget – 10 millió Ft – igénybe vevő jogosultak aránya.

7. ábra: A babaváró támogatási szerződésekből a 10 millió Ft-ra szerződők aránya
(forrás: BISZ Zrt., saját számítás)

A 10 millió forintnál alacsonyabb összegű szerződések aránya sokkal alacsonyabb, összesítve, együttesen is kevesebb mint 20

százalékot tesz ki megyénként, Budapesten és Pest megyében a 10 százalékot sem éri el.

Felhasznált irodalom

CSBO (2017). *Családbarát fordulat 2010-2018*. Budapest: Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft.

Kapitány Balázs (2015). A népesedéspolitikával kapcsolatos elvárások és a családtámogatások változása Magyarországon 2010–2016 között. *Demográfia* 58(4): 267–286.

Kapitány Balázs – Spéder Zsolt (2018). Gyermekvállalás. In: Monostori J.–Őri P.–Spéder Zs. (szerk.) *Demográfiai Portré 2018*. Budapest: KSH NKI. 47–64

KSH (2019). *Magyar Statisztikai Évkönyv 2018*. Budapest: Központi Statisztikai Hivatal. *Szociális Ellátás 3.5.5. tábla*.

MNB (2019). Hitelezési folyamatok. Budapest: Magyar Nemzeti Bank. <https://www.mnb.hu/letoltes/hitelezesi-folyamatok-2019-szeptember-hu.pdf> (letöltés ideje: 2019. november 15.)

Makay Zsuzsanna (2018). Családtámogatás, női munkavállalás. In: Monostori Judit – Őri Péter – Spéder Zsolt (szerk.) *Demográfiai portré 2018*. Jelentés a magyar népesség helyzetéről. Budapest: KSH Népeségtudományi Kutatóintézet. 83–102.

OECD (2011). *Ideal and actual number of children*. https://www.oecd.org/els/family/SF_2_2-Ideal-actual-number-children.pdf (letöltés ideje: 2019. november 20.)

Székely Levente – Szabó Andrea (szerk.) (2018). *Magyar Ifjúság Kutatás, 2016*. Budapest: Kutatópont Kft. – Enigma 2001 Kiadó és Médiaszolgáltató Kft.

Vida Cecília (2019). *A családtámogatások rendszere Magyarországon*. Az Állami Számvevőszék elemzése. https://asz.hu/storage/files/files/elemezések/2019/20190618_csaladtamogatások_rendszere.pdf (letöltés ideje: 2019. november 12.)